

Asia: VN/26572/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain ja Oikeuspalveluvirastosta annetun lain muuttamisesta

1. Yleiset kommentit

Lausuntonne yleisesti esityksestä

Syyttäjälaitos kannattaa ehdotusta.

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on osa toimivaa oikeusjärjestelmää. Sen avulla voidaan välttää ja helpottaa oikeusprosesseja. Tutkitusti se myös vähentää rikosten ja muiden konfliktien uusimista. Rikos- ja riita-asioiden sovittelupalvelujen järjestäminen ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle. Siirto vahvistaa sovittelun yhteyttä rikostorjuntaan, rikosten uusimisen ehkäisemiseen ja uhrien oikeuksien turvaamiseen. Koska esim. tuomioistuinsovittelu kuuluu jo nyt oikeusministeriön hallinnonalalle, siirto yksiin käsiin myös vahvistaa sovittelukentän kokonaisuuden hallintaa ja mahdollistaa sovittelun aikaisempaa kokonaisvaltaisemman kehittämisen.

Ehdotuksen mukaan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sijaan sovittelupalveluiden järjestämisestä vastaisi vuoden 2025 alussa toimintansa aloittanut Oikeuspalveluvirasto. Syyttäjälaitos pitää tärkeänä sitä, että järjestelyvastuun siirrossa sovittelutoiminnan häiriötöntä jatkuvuutta turvataan siirtämällä sovittelun ohjaamiseen liittyviä tehtäviä hoitavat kaksi THL:n työntekijää Oikeuspalveluviraston palvelukseen.

Lausuntonne vaikutusten arvioinnista

Ehdotuksen vaikutukset on arvioitu kattavasti ja seikkaperäisesti eri näkökulmista.

2. Ehdotukset palvelujen järjestämisvelvollisuudesta ja valvonnasta (Sovittelulaki 7 ja 7a §)

Kommenttinne ehdotuksesta

Syyttäjälaitos kannattaa ehdotusta. On tärkeää, että 7 §:ään on sisällytetty määritelmä siitä, mitä asioita sovittelutoiminnan järjestelyvelvollisuus pitää sisällään.

3. Ehdotukset neuvottelukuntaa koskeviksi muutoksiksi (Sovittelulaki 6 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

Syyttäjälaitos ei kannata sitä, että sovittelun vastuuministeriön yhteydessä tähän saakka toimineen sovittelun neuvottelukunnan asettaminen säädetään jatkossa harkinnanvaraiseksi.

Sovittelun neuvottelukunnan tehtävä on ollut tärkeä ja se on hoitanut tehtävänsä menestyksellisesti. Neuvottelukunta on seurannut ja arvioinut sovittelun kehitystä ja tutkimusta ja tehnyt kehittämis ehdotuksia, edistänyt yhteistyötä järjestöjen kanssa, edistänyt sovittelun yhdenmukaisten käytäntöjen toteutumista, tehnyt sisällöllisiä linjauksia sovittelutoimintaan sekä seurannut kansainvälistä kehitystä. Neuvottelukunnassa on moniammatillinen edustus niistä tahoista, joilla on erilaisia sovittelutoimintaan liittyviä tehtäviä ja rooleja: sosiaalishallinnosta, oikeushallinnosta, tuomioistuinlaitoksesta, Syyttäjälaitoksesta, poliisihallinnosta, sovittelupalveluiden tuottajista, sovittelun alalla toimivista järjestöistä ja sovittelijoista. Jäsenyys neuvottelukunnassa on ollut omiaan pitämään nämä tahot sovittelun aktiivisina toimijoina ja sitä kautta korostanut sovittelun tautalla olevan restoratiivisen oikeuden tärkeyttä konfliktinratkaisukeinona.

Vaikka järjestämisvelvollisuus nyt ehdotetaan siirrettäväksi Oikeuspalveluvirastolle, sovittelutoiminnan edellisessä kappaleessa kuvattu moniulottuvuus useiden eri tahojen toimintasektorille ei poistu jatkossakaan. Syyttäjälaitos ei pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että hyväksi havaitusta toimintamallista luovuttaisiin, koska yhteistyön tekeminen sovittelun laajassa toimijajoukossa on joka tapauksessa välttämätöntä.

4. Ehdotukset tietojensaantioikeudesta (Sovittelulaki 15, 16 ja 25 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

Syyttäjälaitos kannattaa ehdotusta.

5. Ehdotukset julkisuuslain soveltamisesta (Sovittelulaki 20 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

Syyttäjälaitos kannattaa ehdotusta.

6. Ehdotukset siirtymäsäännöksiksi (Sovittelulaki)

Kommenttinne ehdotuksesta

Syyttäjälaitos kannattaa ehdotusta.

7. Ehdotus talous- ja velkaneuvonnan erottamiseksi oikeusaputoimistoista (Laki Oikeuspalveluvirastosta 1, 2, 4 ja 9 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

8. Ehdotus esteellisyyssäännöksistä (13 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

9. Ehdotus asiakkaan ohjaamiseksi toiseen toimistoon mm. esteellisyystilanteissa (14 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

10. Ehdotus Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimiston johtajaa koskeviksi säännöksiksi (4, 9 ja 15 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

11. Muut huomiot

-

-

Koivisto Ari-Pekka
Syyttäjälaitos

Metsäpelto Leena
Syyttäjälaitos